

Petik Ambrus

*Békés megye
leírása
1784*

Eckel Ferenc Múzeum, Gyula

1961

914

P 64

H 1323 914
helytartás P 64

1966 AUG 21

Petik Ambrus

Békés megye leírása

1784

Sajtó alá rendezte

Dankó Imre

Erkel Ferenc Múzeum, Gyula

1961

K. Vagyon e' minden különös nyelvű nemzetnek könyörgőháza (Templom)?

F. Igen is vagyon a' Magyaroknak a' magoké különösen, mely egészen fából egy néhány Esztendőkkel ez előtt újra épült fel, e' mellett harangjok haranglábbal együtt.

De a Tótok a' Németekkel együtt, noha különös nyelvűek, mindazonáltal vallásokban meg egyezvén, egy Könyörgőházba (Oratorium) járnak ezen rendszerént: hogy midőn egyik Nemzettség maga módgya szerént elvégzi az Isteni tiszteletet, és kijön, az utánn szokott a' Másik bémenni, ezen egyességben azért élvén semmiben egy más között nem- háborognak, sőt az ifjuság kiváltképpen majd mind a' három nyelven beszéll.

K. Hány Praedicátorok vannak ezen Helységben?

F. Három, tudni illik: Magyar Kálvinista, Egy Tót, és egy Német Lutheranusok.

K. Vannak e' mégis ezen Faluhelységben némely Romai Catholicusok is (Pápisták)?

F. Vannak igen is egy néhányan, kik a' Békési Romai Szent Egyházhöz tartozandók, és oda járnak az Isteni Szolgálatra, ugyan az odaváló Áldozó Megyés Pap Lelki gondviselése alatt lévén.

K. Mitsoda épületű Lakóhelyek vannak ez Falu- Helységben?

F. Alatsony de kivált a' Németységnek, némely Magyar, és Tótoknak is Szép rendben vett diszes házaik vannak, ugy, hogy majd nem is találkozik a' Vármegyénkben ennél Szebb és rendezebb Helység.

GYOMA

K. Minevezetű Faluhelység következik itt a' harmadik Számba?

F. Gyoma régi meg gyökeresedett hely, mely Minekelötte a' Tótság, és Németység ezen Vrgyébe származott volna, már jó idővel előbb meg telepedett Helység volt.

K. Hol esik ezen Faluhelység, és mitsoda nyelvű, 's Vallásu Nemzet lakja?

F. Berénytől két jó Mértföldnyire napnyugatról a' már együtt folyó mind a' három körösök mentén, és Délfelől való partyán esik, melyet tsupa Magyar Nyelvű Kálvinista (Ref) Magyar-ság lakik.

K. Vagyon e' valami különös emlékeztű épület ezen Falu Helységben, és mitsoda természetes java vagyon?

F. A' Könyörgőháznál (Oratorium) egyéb magoss épület nintsen benne, hanem közönséges Magyar paraszt házak, ez egy dolog lévén mindazonáltal emlékezetes, hogy a' körösbe, melynek Nagysága, és mélysége miatt nagy hajón vagy Kompon kelletik által járni, idejében jó halászat vagyon és különös Szép halakat fognak, kiből a' Helységbeliek gyakorta Szoktak hasznót venni.

ENDRÖD

K. Mitsoda Helység következik ezután, és mennyire esik hozzája?

F. Endröd, a' ki alig vagyon fél mért földre töle.

K. Hát ez hol, és mitsoda viz mellett fekszik?

F. Az egész körös folyása mellett, mely az árvizektől gyakrabban ostromoltatik.

K. Mitsoda vallásu, és nyelvű Nemzettség telepedett meg rajta?

F. Minden egyéb vallásoktól tiszta, igaz R: Catholicusok Szállották meg, ez előtt majd 60. Esztendővel, kik a' Felső Vármegyékből le Származott Tótok voltak, és közönségesen azon nyelven is beszéltek, de idő jártával némely ugyan Catholicus Magyarok is férkezvén közikben, most annyira meg-Magyarosottak, hogy noha mind a' két nyelven beszélhetnek, mégis a' Magyar nyelvnek nagyobb kelete vagyon közöttök, és igen kevesen találkoznak, kik Magyarul nem tudnának, honnan lehet remélni, hogy nem sok Esztendök mulva a' mostani ifjúság tsupa magyarrá válik, és ezen Faluhelységnél a' más vallásokról tisztább Pápista (Cath.) hely egy sem találkozik a Vármegyénkben.

K. Mitsoda Nagyságu, és értékű Helység lehet ez?